

9. Savchuk R. L. Kultura movi zhurnalista : khrestomatiya do disciplitni. Ivano-Frankivsk : PNU, 2018. 61 s.

10. Stishov A. O. Ukrayinska leksika kinczya KhKh stolittya: (Na materiali movi zasobiv masovoyi informacziyi). Kyiv : Pugach, 2005. 388 s.

11. Yaczimirska M. Kultura fakhovoyi movi zhurnalista. Lviv : PAIS, 2004. 332 s.

Ільчук Віта Василівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Україна).

Ильчук Вита Васильевна, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры украинского языка Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского (Украина).

Vita Pchuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior lecturer of the Ukrainian language department Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University (Ukraine).

Стаття надійшла: 15.04.2021

Статтю прийнято до друку: 22.04.2021

УДК 811.161.2'366.522'373.4

DOI 10.31652/2521-1307-2021-32-171-184

УКРАЇНСЬКІ ФЕМІНІТИВИ В КОНТЕКСТІ МОВНОЇ ДИНАМІКИ, СИНТАКСИЧНОЇ СЕМАНТИКИ, ДЕРИВАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМ НОРМАТИВНОСТІ

Наталія Костусяк

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Україна, м. Луцьк, проспект Волі, 13

e-mail: kostusyak.nataliia@vnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-9795-6038

Олександр Межов

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Україна, м. Луцьк, проспект Волі, 13

e-mail: mezhov.oleksandr@vnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-5299-417X

Марина Навальна

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет

імені Григорія Сковороди

Україна, м. Переяслав, вул. Сухомлинського, 30

e-mail: m.navalna@phdpu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-5064-3122

У статті комплексно схарактеризовано фемінітиви з проекцією на мовну динаміку, синтаксичну семантику, деривацію та нормативність оформлення. Розкрито проблему сприйняття аналізованих лексем, указано на сферу їхнього поширення та закономірності

творення, виділено домінантні афікси. З огляду на глибинну семантичну інтерпретацію створено семантико-синтаксичну парадигму українських новітніх фемінітивів, яку структурують суб'єктна, об'єктна та адресатна синтаксеми з фемінітивним значенням, запропоновано внутрішню лексико-семантичну класифікацію назв осіб жіночої статі.

Ключові слова: фемінітив, мовна динаміка, семантичний синтаксис, суб'єкт, об'єкт, адресат, деривація, суфікс.

УКРАИНСКИЕ ФЕМИНИТИВЫ В КОНТЕКСТЕ РЕЧЕВОЙ ДИНАМИКИ, СИНТАКСИЧЕСКОЙ СЕМАНТИКИ, ДЕРИВАЦИИ И ПРОБЛЕМ НОРМАТИВНОСТИ

Наталия Костусьяк

Волинский национальный университет имени Леси Украинки
Украина, г. Луцк, проспект Воли, 13
e-mail: kostusyak.nataliia@vnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-9795-6038

Александр Межов

Волинский национальный университет имени Леси Украинки
Украина, г. Луцк, проспект Воли, 13
e-mail: mezhov.oleksandr@vnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5299-417X

Марина Навальная

Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды
Украина, г. Переяслав, ул. Сухомлинского, 30
e-mail: m.navalna@phdpu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5064-3122

В статье комплексно охарактеризованы феминитивы с проекцией на языковую динамику, синтаксическую семантику, деривацию и нормативность оформления. Раскрыта проблема восприятия анализируемых лексем, указывается на сферу их распространения и закономерности образования, выделены доминантные аффиксы. С учетом глубинной семантической интерпретации создана семантико-синтаксическая парадигма украинских новых феминитивов, структурирующая субъектной, объектной и адресатной синтаксемами с феминитивным значением, предлагается внутренняя лексико-семантическая классификация наименований лиц женского пола.

Ключевые слова: феминитив, языковая динамика, семантический синтаксис, субъект, объект, адресат, деривация, суффикс.

UKRAINIAN FEMINITIVES IN THE CONTEXT OF LANGUAGE DYNAMICS, SYNTACTIC SEMANTICS, DERIVATION AND PROBLEMS OF NORMATIVITY

Nataliia Kostusiak

Lesya Ukrainka Volyn National University
Volya Avenue, 13, Lutsk, Ukraine
e-mail: kostusyak.nataliia@vnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-9795-6038

Oleksandr Mezhov

Lesya Ukrainka Volyn National University
Volyn Avenue, 13, Lutsk, Ukraine
e-mail: mezhov.oleksandr@vnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5299-417X

Maryna Navalna

Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University
Sukhomlynskoh St., 30, Pereiaslav, Ukraine
e-mail: m.navalna@phdpu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-5064-3122

Introduction. *The article is devoted to a complex, multifaceted study of feminitives with a projection on linguistic dynamics, syntactic semantics, derivation and normativity of presentation.*

Purpose. *The purpose of the article is to determine the semantic-syntactic features of feminine nominations with emphasis on their cognitive-functional dimension, to characterize the lexical, semantic and derivational specialization of feminitives, to comment on the peculiarities of their codification in the Ukrainian language and to indicate violations.*

Methods. *The **descriptive** method was used in order to follow the traditions of observation analytics, which provides a brief analysis of the research, as well as an inventory of the processed material; the method of **complex analysis** provided the study of feminitives in the aspect of semantic-syntactic interpretation, lexical-semantic and derivational features; the method of **component analysis** was used to group the analyzed nominations with regard to their lexical meaning; the method of **transformational analysis** served as a basis for the transformation of sentences with feminitives into structures with descriptive constructions semantically similar to these words, which confirmed that the functional purpose of feminine names is to serve as a means of condensation of expression.*

Results. *Ukrainian feminitives are set and approved units of language practice. Their active functioning in media texts indicates linguistic dynamics, close interaction of extralingual and intralingual factors and the desire to establish a gender balance in the language. In the semantic-syntactic hierarchy of feminitives, the central place is occupied by the subject, which denotes a female who actively performs any action or is the bearer of a process or state. It is implemented by the nominative case and its functional equivalents – the grammemes of dative, instrumental, accusative and genitive cases. The names of females serve as markers of objective syntaxeme, which is expressed by accusative, genitive, dative and instrumental cases. The addressee syntaxeme represented by the feminitive has the form of the dative case. The lexico-semantic differentiation of feminitives found in the media led to the selection of 16 groups of these units. The continuation of the process of adaptation of new feminitives to the Ukrainian-language paradigm is indicated by the use of parallel forms of these units and sometimes violations of word-forming norms.*

Originality. *Adherence to a clear algorithm for studying Ukrainian neofeminities made it possible to reveal the problem of perception and indicate the scope of analysis of the linguistic units under study. Deep semantic-syntactic interpretation and internal lexico-semantic classification of Ukrainian female names served as a basis for creating a semantic-syntactic paradigm, which is structured by subjective, objective and addressee syntaxemes with feminitive meaning, and to identify the most common lexical groups of female names. The article focuses on the patterns of*

creation of the nominations analyzed, highlights the dominant affixes, comments on the formation of the latest feminitives in terms of their codification.

Conclusion. *Thus, the latest feminitives, which in accordance with the requirements of nowadays and in order to maintain gender and language balance, actively function in the media and at the same time form a dynamic body of nominations, which is constantly being updated. Female personal nominations are the elements with certain semantic-syntactic features, including subjectivity, objectivity and addressability. In addition, they have a wide lexico-semantic range. Ukrainian feminitives have their own inventory of word-forming affixes, among which the most productive is -к-(а), and the periphery of language usage is -ec-(а). Despite the codification and explanation of the derivational features of selected nominations in the new edition of the “Ukrainian Orthography”, the newly formed linguistic units still need professional recommendations.*

Keywords: *feminitive, language dynamics, semantic syntax, subject, object, addressee, derivation, suffix.*

Постановка проблеми. Протягом кінця XX – першого двадцятиріччя XXI ст. в лінгвістиці відбулися значні зміщення акцентів із формально зорієнтованого дослідження мови на когнітивно-антропоцентричний, комунікативно-прагматичний, психолінгвістичний та інші виміри. Прибічники таких напрямів скеровують свої зусилля передусім на опис мовних одиниць крізь призму контекстного вияву в конкретних ситуаціях спілкування, з огляду на модифікаційні та транспозиційні процеси, в аспекті емоційно-експресивного впливу на адресата тощо. Водночас позитивною рисою праць новітнього періоду є визнання змістової пріоритетності. Зокрема, І. Р. Вихованець справедливо стверджує, що визначальний семантичний критерій указує на глибинні семантичні чинники, на яких формуються синтаксичні та морфологічні ознаки слів [4, с. 13]. Такий підхід дає змогу розглянути мовні знаки як утворені внаслідок мисленнєво-мовленнєвих операцій своєрідні поняттєві відображення предметів, явищ, властивостей об'єктивного світу. Крім того, перевагу семантичної моделі аналізу підтверджує класичне усвідомлення тісного взаємозв'язку мови й мислення та специфічного функційного призначення кожної номінації. Не менш важливо дотримуватися такого аспекту в дослідженні одиниць, що нещодавно поповнили мовну систему. Серед них чільне місце посідають фемінітиви-новотвори, активне вживання яких нині простежуємо в засобах масової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Жіночі номінації осіб неодноразово були об'єктом опису науковців багатьох напрямів і на матеріалі різних мов. Фемінізм розглядають у контексті мовної теорії [15], гендерної лінгвістики [16; 20] та гендерної ідентичності в площині дискурсу [17]. В україністиці докладний опис інновацій зі значенням осіб жіночої статі запропонувала А. М. Архангельська [1; 2], у зіставленні з маскулінітивами їх досліджують А. П. Загнітко [5], О. Ю. Пода [11], у плані лінгвокультурології – М. Ю. Федурко [13]. Жіночі номінації в українському аргі розглядає Є. О. Редько [18]. Цікавою видається спроба М. П. Брус схарактеризувати жіночі номінації осіб в історичному, лексичному, словотвірному та стилістичному аспектах, а також у площині етнолінгвістичних, соціолінгвістичних, лінгвоареалогічних, лінгвокультурологічних явищ і виділити фемінітивну підсистему в лексичній системі мови [3]. Чимало праць побудовано на виявленні особливостей творення та функціонування назв осіб жіночої статі в новітньому українськомовному просторі [10, с. 187–194]. Не оминають увагою дослідження фемінітивів на матеріалі кількох мов, зокрема німецької та польської [14], болгарської, польської та

російської [19]. Попри подані в новому виданні «Українського правопису» [12, с. 39–40] рекомендації щодо особливостей їхнього творення, виникла низка проблем, передусім непослідовне використання різних суфіксів, подекуди навіть таких, що перебувають поза нормами сучасної української літературної мови. Крім словотвірної кодифікації, фемінітиви стали предметом активного обговорення передовсім щодо доречності чи недоречності їхнього продукування. Отже, дослідження жіночих назв професій, посад, номінацій жінок за родом діяльності та інших слів цього лексико-семантичного різновиду за актуальністю посідають одне з перших місць в українській мові.

Мета і завдання статті – з'ясувати семантико-синтаксичні параметри жіночих номінацій осіб з акцентом на їхній когнітивно-функційний вимір, схарактеризувати лексико-семантичну та дериваційну спеціалізацію фемінітивів, принагідно прокоментувати особливості їхньої кодифікації в українськомовному устрої та вказати на випадки порушення норм.

Методи дослідження. Задля дотримання традицій оглядової аналітики, що передбачає короткий аналіз досліджень із порушеної проблеми, а також інвентаризації опрацьованого матеріалу використано описовий метод; розгляд фемінітивів в аспекті семантико-синтаксично інтерпретації, лексико-семантичних і дериваційних особливостей забезпечив метод комплексного аналізу; для групування аналізованих номінацій з огляду на їхнє лексичне значення застосовано метод компонентного аналізу; методика трансформаційного аналізу послугувала основою для перетворення речень із фемінітивами на структури із семантично близькими до цих слів описових конструкцій, що дало змогу вказати на функційне призначення жіночих назв осіб слугувати ще й засобом конденсації висловлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фемінітиви української мови умовно можна об'єднати у дві групи: до першої належать ті, що нині сприймають як усталені й затверджені мовною практикою одиниці, вони збереглися з часу праслов'янської єдності та давньоукраїнського й староукраїнського періодів; другу формують новітні номінації, їхнє виникнення пов'язують із низкою зовнішніх факторів, серед яких демократизація суспільства, поява нових професій, активна позиція жінок в українському суспільстві, розширення сфери їхньої професійної діяльності, перебування на керівних посадах, які раніше зазвичай були пріоритетом тільки для чоловіків, та ін. [10, с. 187–188]. Лексеми першого різновиду не викликають таких гострих дискусій, як номінації другого типу. Новітні фемінітиви сприймають по-різному. Одні вбачають у жіночих назвах штучно створені лексеми, що виникли під впливом мовної моди, нашвидкуруч, із метою вияскравити текст, надати йому ексцентричності, і трактують їх як такі, що суперечать природі української мови, порушують її морфологічно-словотвірний баланс, органічність, гармонійність, адже мова й так самодостатня. Аргументом також править звичне й закріплене традицією функціонування в українській мові давніх назв посад та професій із так званим «жіночим» закінченнями *-а / -я* та «чоловічою» нульовою флексією, які в позаконтекстному вживанні вважають іменниками чоловічого роду, а в контексті пов'язують їх із чоловіками й жінками за допомогою змінних слів, пор.: *голова зборів сказав і голова зборів сказала, компетентний суддя і компетентна суддя*. Подекуди задля цього послуговуються складними словами, один із компонентів яких – маркер особи жіночої статі: *Нині вона є єдиною жінкою-губернатором в Україні* (<https://www.volyn.com.ua>, 11.01.2021).

Опоненти поданої попереду концепції (за нашими спостереженнями, молодше покоління) схвально коментують появу нових фемінітивних дериватів, пояснюючи їхнє виникнення мовним динамізмом та тісною взаємодією екстралінгвальних та інтралінгвальних чинників. Як відомо, реакція на нове завжди неоднакова, зміни повсякчас

активно обговорюють, ставлячись до них схвально чи, навпаки, критикуючи, що й простежуємо на прикладі функціонування жіночих особових назв. Прихильники фемінітивів аргументують доцільність функціонування цих одиниць потребою встановлення гендерної рівності не тільки в житті, а й у вживанні окремих номінацій на позначення осіб жіночої та чоловічої статі. Безперечно, таке реформування сприятиме встановленню гендерного балансу, який через низку причин тривалий час порушували. А про доречність / недоречність, продуктивність / непродуктивність, звичність / незвичність і тривалість «життя» витворених конкретних неофемінітивів української мови можна робити остаточні висновки пізніше. Адже живе спілкування завжди вносить корективи, мова постійно реагує на запити суспільства, залишаючи потрібне й переміщуючи до пасиву зайве. Усе це й відображає розвиток мови та засвідчує її розбудову.

Нині простежуємо зростання активності функціонування одиниць зі значенням осіб жіночої статі за фаховими, посадовими та іншими параметрами в усному мовленні, подекуди в наукових статтях, коли йдеться про здобутки дослідниць-жінок, а найбільше – у текстах засобів масової інформації, що слугують одним із важливих індикаторів мобільності мови. Журналісти завжди прагнули бути оригінальними в передаванні інформації, реалізуючи певні настанови процесу комунікації. Крім того, такі номінації сприяють конденсації висловлення, економії мовних засобів.

Об'єктивність і повноту дослідження фемінітивів забезпечує їхній опис в аспекті глибинної семантичної інтерпретації. У такому разі ці одиниці доречно тлумачити як формальні засоби вираження абстрактного значення, що ґрунтується на мисленнєво-мовленнєвій діяльності з акцентуванням на ідеях функціоналізму, антропоцентризму та комунікативно-прагматичного призначення. Дотримання вказаних методологічних процедур становить основу для аналізу фемінітивів в аспекті семантичного синтаксису та дериватології, що дасть змогу розглядати жіночі особові номінації як елементи з певними семантико-синтаксичними ознаками. Цей підхід уважаємо глибинним й універсальним, оскільки він стосується дослідження фемінітивів не конкретної мови, а мови загалом. Керуючись тим, що новітні назви осіб жіночої статі за фахом, посадою, званням, науковим ступенем тощо є похідними словами, то вони слугують маркерами переважно словотвірного значення суб'єкта дії. Такі лексеми відображають процес конденсації висловлення, схему якого простежимо на прикладі: *Навіть італійська коментаторка не стрималася і вигукнула в прямому ефірі: «Romanchuk! Fantastico!»* (<https://www.volyn.com.ua>, 20.12.2018) ← *Навіть італійська жінка, яка коментувала змагання, не стрималася і вигукнула в прямому ефірі: «Romanchuk! Fantastico!»*. Коренева частина виділеного в першому реченні іменника збігається з коренем дієслівного предиката другого речення, а суфікси *-or-* і *-к-* увиразнюють відповідно семантику особи, що виконує дію, і її жіночу стать. Головний змістовий акцент може припадати на слово, що в реченні є об'єктом. У такому разі корінь цього іменника представлений й у фемінітиві: *Міністерка освіти заявила, що Україна закриває всі політичні дискусії щодо шкіл з мовою навчання нацменшин* (<https://www.volyn.com.ua>, 08.02.2020) ← *Жінка, яка керує Міністерством освіти і науки заявила, що Україна закриває всі політичні дискусії щодо шкіл з мовою навчання нацменшин* (<https://www.volyn.com.ua>, 08.02.2020). В українському мовознавстві різні транспозиційні й трансформаційні процеси, унаслідок яких виникають слова зі словотвірним значенням суб'єкта дії, докладно описав І. Р. Вихованець [4, с. 134–139].

Фемінітиви сучасної української мови вдокладнює її опис у контексті семантичного синтаксису й на мовленнєвій основі, що дає змогу проаналізувати вказані жіночі номінації

відповідно до реалізації ними функцій суб'єкта, об'єкта чи адресата, конкретизованих у вужчих поняттях з огляду на їхній стосунок до дій, процесів, станів та ін., і виявити специфіку жіночих особових номінацій у конкретних умовах спілкування. Крім того, важливо зважати на семантико-синтаксичні відношення, у яких перебувають об'єднані загальною ідеєю фемінітивності вказані різновиди одиниць за умови їхнього поєднання з опорним словом. В українській лінгвістиці такий алгоритм зреалізований у дослідженнях семантичних відмінків [7] і мінімальних синтаксичних одиниць [6; 8; 9]. Отже, вказані концептуальні засади достатньо апробовані й можуть послугувати основою для комплексного дослідження новітніх жіночих назв. Усе це сприяє створенню семантико-синтаксичної парадигми, яку структурують суб'єкт, об'єкт та адресат із фемінітивним значенням.

У семантико-синтаксичній ієрархії фемінітивно представлених компонентів центральне місце посідає суб'єкт, який позначає одну чи кількох осіб жіночої статі, що активно виконують будь-яку дію (фізичну, локативну, розумову, мовленнєву, психічну та ін.) чи є носієм процесу або стану: *Значна частина сюжету розгортається у в'язниці, коли до поета приїжджає **агентка** КДБ...* (<https://day.kyiv.ua>, 14.05.2019); *У Каліфорнії з великою перевагою перемогла **демократка** Гілларі Клінтон* (<https://www.volyn.com.ua>, 09.11.2016); *Єлизавету Ясько змінила інша народна **депутатка** від «Слуги народу» Марія Мезенцева* (<https://day.kyiv.ua>, 11.01.2021); *Новим генсеком ОБСЄ стала **дипломатка** з ФРН Хельга Шмід (заг.)* (<https://day.kyiv.ua>, 04.12.2020); *Також у лікарні критично мала кількість життєво необхідних препаратів для пацієнтів з іншими тяжкими хворобами. Про це заявили **керівниці** благодійних фондів, які опікуються такими дітьми – Мар'яна Рева і Марина Кузмічова* (<https://www.volyn.com.ua>, 25.09.2020); *Ще однією перевагою танців **урядовиця** назвала вплив на рівень стресу та здатність покращувати настрій* (<https://www.volyn.com.ua>, 30.09.2018). У сучасній українській мові такі субстантиви зазвичай зреалізовані називним відмінком, що з формально-синтаксичного боку перебуває в предикативному зв'язку (у формі взаємозалежної двобічної координації) із присудком і за комунікативного членування висловлення реалізує тему: *...польська **депутатка** є авторкою доповіді про російські воєнні злочини в окупованому Донбасі 2014 року* (<https://day.kyiv.ua>, 22.02.2017); ***Канцлерка** почуває себе добре* (<https://www.volyn.com.ua>, 23.03.2020). Рідше його функційним еквівалентом є грамеми: 1) давального: *А через півтори години на прес-конференції за підсумками зустрічі **канцлерці** довелося дати роз'яснення з приводу власного здоров'я* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.07.2019); *...**канцлерці** доводиться довго стояти* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.07.2019); *Тепер **педагогині** доведеться заплатити 17 тис. грн штрафу за порушення правил карантину...* (<https://www.volyn.com.ua>, 16.11.2020); *...українській **лікарці, вчительці чи депутатці** теж потрібні певна воля, патріотизм і навіть мужність* (<https://day.kyiv.ua>, 27.09.2018); 2) орудного: *Експозиція налічує 12 робіт. Усі вони були створені **мисткинею** впродовж останніх двох років* (<https://day.kyiv.ua>, 27.04.2017); *Деякі представники школи врятувались від репресій у Москві – так вийшло з **мисткинею** Оксаною Павленко* (<https://day.kyiv.ua>, 13.06.2018); 3) знахідного: ***Канцлерку** затрясло, коли вона стояла поряд з Анті Рінне...* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.07.2019); 4) родового: *...у **канцлерки** немає проблем зі здоров'ям* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.07.2019). Формально-синтаксичну специфіку вираженого непрямыми морфологічними відмінками фемінітивно маркованого суб'єкта визначає його роль прислівного другорядного члена речення, поєданого з присудком однобічним підрядним зв'язком керування. У типових виявах усі вторинні морфологічні репрезентанти – складники комплексної реми.

Ознаки гендерної зорієнтованості виявляють мовні одиниці, які маркують об'єктну синтаксему. Глибинно-семантичний аналіз таких номінацій дає змогу констатувати, що вони позначають особу жіночої статі як об'єкт чийсь дії, рідше вказані лексеми реалізують функцію об'єкта стану чи процесу, переважно емоційно-психічного. Усі вони виконують роль прислівних керованих членів речення, а на комунікативному підрівні – компонента реми. У сучасній українській мові фемінітивний об'єкт представлений такими морфологічними відмінками: 1) знахідним як центральним засобом вираження: *Адвокатку, яка намагалася пронести наркотики у Луцький слідчий ізолятор, судитимуть* (заг.) (<https://www.volyn.com.ua>, 22.01.2021); *З ювілеєм волонтерку вітали військові та ветерани...* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.12.2020); *Депутатку визнали винною за статтею про неодноразове порушення правил проведення публічних заходів...* (<https://day.kyiv.ua>, 24.12.2020); *...канцлерку будуть регулярно перевіряти протягом наступних кількох днів, тому що сам по собі тест не дає остаточного результату* (<https://www.volyn.com.ua>, 23.03.2020); *Згідно з рішенням суду, сепаратистку ... заочно засуджено до семи років позбавлення волі* (<https://day.kyiv.ua>, 23.05.2018); *У підсумку педагогиню звільнили, а поліція веде перевірку* (<https://www.volyn.com.ua>, 18.03.2021); 2) родовим: *19 січня 2021 року працівники Луцького СІЗО під час огляду вилучили у захисниці ретельно прихований нею під одягом блок живлення до мобільного телефона зі схованими в нього порошкоподібними речовинами* (<https://www.volyn.com.ua>, 22.01.2021); 3) давальним: *Суд обрав запобіжний захід депутатці Федині* (<https://day.kyiv.ua>, 10.03.2020); *Майже 60% українців вказали, що ... довіряють канцлерці Німеччини* (<https://day.kyiv.ua>, 17.12.2020); 4) орудним: *У вівторок 16 прем'єр-міністрів федеральних земель Німеччини мають зустрітися з канцлеркою Ангелою Меркель* (<https://day.kyiv.ua>, 19.01.2021); *Канцлерка Німеччини Ангела Меркель планує зустрітися з екскандидаткою у президенти Білорусі Світланою Тихановською...* (<https://day.kyiv.ua>, 30.09.2020); *Розмовляли і з новою міністеркою освіти Ганною Новосад, яка обіцяла стежити за ситуацією* (<https://www.volyn.com.ua>, 16.09.2019).

Найменше семантичне та морфологічне розгалуження притаманне зреалізованій фемінітивом адресатній синтаксемі, призначення якої – позначати осіб жіночої статі, на користь чи шкоду яких хтось діє. З опорним дієсловом вони перебувають у прислівному зв'язку, зокрема його формі керування. В українській мові жіночі номінації цього різновиду зазвичай марковані морфологічним давальним відмінком: *Бували на сесіях, перекривали дорогу, пережили суди, писали тодішнім Президенту й міністерці, а їм все обіцяли й обіцяли, вигадували нові дедлайни і причини...* (<https://www.volyn.com.ua>, 16.09.2019); *Вдячна за керівництво професорці з Угорщини Андреа Петто...* (<https://day.kyiv.ua>, 04.06.2020). Засіб периферійного вияву адресатності – грамема знахідного: *Канцлерку поінформували в неділю ввечері, що її лікар отримав позитивний результат на коронавірус* (<https://www.volyn.com.ua>, 23.03.2020).

Три проаналізовані семантико-синтаксичні позиції фемінітивних одиниць – суб'єктна, об'єктна та адресатна – перебувають у відношенні неопозитивних відмінностей, оскільки їхню узагальнену семантику структурують вужчі значення, які мають спільні й водночас іманентні ознаки, що дає змогу протиставити вказані три граматичні значення. Кожну із зазначених синтаксем експлікують іменники в певних відмінках, серед яких один має статус первинної форми, а інші виконують роль його еквівалентів. Цей аспект сприяє виявленню особливостей української мови.

Менший ступінь універсальності й узагальнення має лексико-семантична диференціація новітніх фемінітивів. Вони найчастіше позначають осіб жіночої статі за

професією, родом діяльності в таких сферах: 1) політичній та партійній: У *понеділок, 16 вересня, з президенткою Словацької Республіки Зузаною Чапутовою зустрінеться президент України Володимир Зеленський* (<https://www.volyn.com.ua>, 15.09.2019); *Порошенко зустрінеться з прем'єркою Великої Британії* (<https://www.volyn.com.ua>, 17.04.2017); *...канцлерка публічно тричі пережила напади тремору* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.07.2019); *...АТ «Лекхім» пов'язують із ексміністеркою охорони здоров'я, колишньою регіоналкою Раїсою Богатирьовою* (<https://day.kyiv.ua>, 11.01.2021); *Із «козою-дерезою» порівняла себе свободівка Ірина Фаріон під час презентації своїх книжок торік в Одесі* (<https://www.volyn.com.ua>, 13.01.2015); 2) фінансово-економічній та торгівельній: *Тетяні Герасимовій – 28, за освітою – фінансистка* (<https://day.kyiv.ua>, 26.03.2020); *Під час свого першого брифінгу на посаді голови МВФ болгарська економістка заявила, що «у 2019 році ми очікуємо сповільнення зростання в близько 90% світу»* (<https://day.kyiv.ua>, 08.10.2019); 3) юридичній: *Адвокатка Закревська припинила голодування, що тривало 13 днів (заг.)* (<https://www.volyn.com.ua>, 04.12.2019); *Серед тих, хто першим відгукнувся на цей заклик – ...адвокатеса Олена Бура* (<https://www.volyn.com.ua>, 09.12.2019); *Столична прокурорка на позашияховику просто на «зебрі» збила дівчинку: дитина в реанімації* (<https://www.volyn.com.ua>, 13.10.2020); 4) транспортній: *Водійка Єлизавета Панькова розповіла «Дню» про професійний вишкіл, непрості будні та неординарних пасажирів* (<https://day.kyiv.ua>, 29.01.2021); 5) мистецькій: *Тандем зіркової диригентки Оксани Линів та оркестру INSO-Lviv поєднає музика Моцарта та любов до українського* (<https://day.kyiv.ua>, 10.10.2020); *Наразі мисткиня працює над новою серією творів...* (<https://day.kyiv.ua>, 11.02.2021); 6) навчальній і науковій: *При цьому поріг склав/не склав педагогиня здолала* (<https://day.kyiv.ua>, 20.07.2020); *Професорка припустила, що причини треба шукати в етнічному складі жителів Мейсце-Оджанське і в умовах довкілля* (<https://www.volyn.com.ua>, 11.05.2020); *Науковиця з України отримала престижну американську нагороду «для геніїв»* (<https://day.kyiv.ua>, 09.10.2020); *«Це чергова спроба просунути російську мову в університеті», – зауважує мовознавиця* (<https://day.kyiv.ua>, 02.07.2020); *2021 рік – час винаходів. ...Про це Gazeta.ua розповіла астрологиня Олена Максимова* (<https://www.volyn.com.ua>, 10.12.2020); *Леся Бондарук – історикиня, представниця Українського інституту національної пам'яті на Волині* (<https://www.volyn.com.ua>, 18.10.2018); 7) медичній: *...рівненська стоматологиня Інна Кравчук, яку підозрюють у побитті дітей, працювала без ліцензії* (<https://www.volyn.com.ua>, 04.03.2021); *За професією вона масажна терапевтка* (<https://day.kyiv.ua>, 15.09.2020); 8) медійній і друкарській: *І пам'ятайте: ми бачимо лише те, у що віримо, – ділиться секретом успіху медійниця* (<https://www.volyn.com.ua>, 17.02.2017); *На цьому строкатому тлі особисто для мене вирізняються ... доволі жорсткі «польові дослідження» з української журналістики, які пропонує німецька газетярка Бригіта Шульце* (<https://day.kyiv.ua>, 10.02.2000); 9) сільськогосподарській: *«Господарювати можна і в Україні», – волинська фермерка* (заг.) (<https://www.volyn.com.ua>, 16.11.2019); 11) моделювання й пошиття одягу: *Народилася майбутня модельєрка 15 серпня 1949 року у Вінниці* (<https://day.kyiv.ua>, 14.08.2017); 12) суспільно-громадської діяльності: *Із розумінням говорила волонтерка про те, що не просто подружжю із житлом...* (<https://www.volyn.com.ua>, 12.08.2018). Фемінітиви також використовують на позначення керівниць установ, організацій, закладів освіти: *Відомо, що ваша безпосередня шефиня, пані держсекретар, збирається залишити свою посаду* (<https://day.kyiv.ua>, 18.09.2012); *Днями у Стамбулі ректорка Далівського вишу підписала угоду про співпрацю з Асоціацією університетів Близького Сходу* (<https://day.kyiv.ua>,

23.03.2018); *Начальниця* поліції закликала місцевих жителів триматися подалі від місця, яке вона назвала дуже небезпечним (<https://day.kyiv.ua>, 29.08.2020); переможниць різних конкурсів, відзначених нагородами: *І цей фест – не виняток, бо серед учасників ... лауреатка і дипломантка багатьох міжнародних конкурсів піаністка Маріанна Гумецька (Україна)* (<https://day.kyiv.ua>, 16.11.2018) та ін.

У сучасних засобах масової комунікації з метою гендерного увиразнення назв осіб жіночої статі послуговуються різними суфіксами, найпродуктивніший серед яких *-к-(а)*. Активне творення нових лексем за допомогою цього форманта цілком закономірне для української мови й не порушує її традицій. Йому радять надавати перевагу й автори нового видання «Українського правопису» [12, с. 39]: ...одна *коментаторка* CNN, скажімо, порівняла правління Трампа з «кришталевою ніччю», масштабним погромом, влаштованим нацистами у Німеччині восени 1938 року, фактичним початком Голокосту... (<https://day.kyiv.ua>, 06.01.2021); *Інвесторка* «Приозерного» Валентина Гурина розповідала журналістам, що житловий комплекс на вулиці Золотобузькій... (<https://day.kyiv.ua>, 28.11.2018).

З огляду на частоту вживання таким фемінітивам поступаються деривати із суфіксом *-иц-(я)*, який утворює жіночі особові номінації, співвідносні з основами на *-ник, -ень, -ець* іменників чоловічого роді: *Пік захворюваності на нову коронавірусну інфекцію COVID-19 ще попереду, заявила речниця* Всесвітньої організації охорони здоров'я... (<https://day.kyiv.ua>, 14.04.2020) (у чоловічому роді *речник*); *Волинська посадовиця* привласнила майже пів мільйона гривень (заг.) (<https://www.volyn.com.ua>, 01.07.2020) (у чоловічому роді *посадовець*). За кількісними показниками до цієї групи тяжіють одиниці зі значенням осіб жіночої статі, модельовані суфіксом *-ин-(я)*, що згідно з рекомендаціями «Українського правопису» треба додавати в разі, якщо основу відповідника чоловічого роду завершує суфікс *-ець* чи приголосний [12, с. 39]: *Плавчиня* Дарина Зєвіна виборола «срібло» чемпіонату Європи з плавання на дистанції 200 м на спині (басейн 25 м)... (<https://day.kyiv.ua>, 10.12.2019); *Рівненська стоматологиня*, яка знущала з дітей, працювала без ліцензії (заг.) (<https://www.volyn.com.ua>, 04.03.2021); *Це справді унікальна людина, прекрасна педагогиня* (<https://day.kyiv.ua>, 20.07.2020); *Інформацію підтвердила фахівчиня* ГУ ДСНС у Миколаївській області Аліна Довгопол (<https://www.volyn.com.ua>, 01.03.2021).

Абсолютну периферію вжитку в медіатекстах початку ХХІ ст. становлять фемінітиви із суфіксом *-ес-(а)*, який в «Українському правописі» отримав статус рідковживаного [12, с. 40]: *Нещодавно головна «клоунеса» Вікторія Дорошенко організувала для малюків свято, провівши виїзний сеанс арт-терапії* (<https://day.kyiv.ua>, 03.09.2013); *Першими сімейними радниками в обласному центрі стали адвокатеса* Євгенія Коваленко та правник Віктор Вальчук (<https://www.volyn.com.ua>, 04.12.2019).

Тривання процесу адаптації нових фемінітивів до українськомовної парадигми засвідчує наявність паралельних форм, утворених формантами *-к-(а)* і *-ин-(я)*: *Фотографка* з Луцька Лідія Кожєвникова здобула перемогу в європейському фотоконкурсі #MakingEurope2019 (<https://day.kyiv.ua>, 02.07.2018) і *Приз призів «Золотий День» отримала фотографиня* з Києва Зоя Шу (Шульга) за серію робіт «Після полону» (<https://day.kyiv.ua>, 12.11.2019); а також *-к-(а)* і *-ес-(а)*: *На президентських виборах у Словаччині лідирує адвокатка* Зузана Чапутова (заг.) (<https://www.volyn.com.ua>, 17.03.2019) і *Адвокатеса* з Криму отримає нагороду уряду Нідерландів (<https://day.kyiv.ua>, 04.12.2019). Запропоновані журналістами обидва варіанти відповідають усталеним зразкам творення.

Прагнучи дотримуватися гендерно-мовного балансу, журналісти подекуди послуговуються фемінітивами, які є деструктивними й суперечать словотвірним нормам української мови. Зокрема, таким порушенням вважаємо вживання жіночих назв із суфіксом *-и-*, їхнє функціонування пояснюємо процесом тривалого зросійщення українців: *«Непроханих гостей» по камерах відеоспостереження помітила бармениша кафе, яке знаходиться в одній будівлі під магазином* (<https://www.volyn.com.ua>, 27.01.2020); *Ця інспекторша, кажуть, відзначається особливою прискіпливістю* (<https://www.volyn.com.ua>, 31.03.2004). Виділені лексеми доречно замінити на *барменка, інспекторка*.

В арсенал профеміністично налаштованих журналістів подекуди потрапляють складні номінації аналізованого різновиду, які є кодифікованими і щодо дериваційних, і щодо правописних ознак (їх цілком виправдано пишуть із дефісом). Такі лексеми об'єднуємо у дві групи: 1) з обома іменниками-фемінітивами: *Українські плавчині-синхроністки вибороли «золото» в командній комбінації на чемпіонаті Європи* (<https://day.kyiv.ua>, 10.12.2019); *У парку «Володимирська гірка» разом з мером Києва композицію урочисто відкрили сучасні захисники України: ветеран АТО з позивним «Ірландець» Володимир Сергієвський, ... лікарка-інфекціоністка Олександрівськові лікарні Тетяна Гайнутдінова* (<https://day.kyiv.ua>, 19.07.2020); *Так, лікарка-кардіологиня та професорка Катерина Амосова пояснює, Pfizer передбачив непросту логістику для поставки своєї вакцини* (<https://day.kyiv.ua>, 11.01.2021); 2) з однією частиною, утвореною за зразком жіночої назви, а іншою – чоловічої: *Волонтерки-медики на відкритому морозі рятували постраждалих від насильства силовиків* (<https://day.kyiv.ua>, 12.12.2013); *До команди клініки входять чотири стоматологи, два педіатри, медасистент та реєстратор-дияконеса* (<https://day.kyiv.ua>, 05.07.2018). У джерельній базі мовних одиниць другого різновиду значно менше, ніж перших, що говорить про тенденцію до встановлення гендерної рівноваги.

Зрідка складну номінацію жіночого роду структурують дві частини, одна з яких виникла внаслідок транскрибування англійської лексеми: *У прем'єрному епізоді «Голосу країни-6», який вийде в ефірі каналу «1+1» 28 лютого о 21:00, глядачі побачать ... зворушливу «полісвумен» зі Львова, яка мріє познайомитися зі Святославом Вакарчуком* (<https://day.kyiv.ua>, 27.02.2016). Функціонуючи в українськомовному просторі, виділена одиниця виявляє формальну незмінність. Подекуди журналісти до цієї лексеми додають звичний для номінацій жіночої статі суфікс *-к(-а)*, проте таке оформлення вважаємо порушенням норми, адже таке функційне навантаження припадає на другу частину складного слова: *На Волині на п'ятьох майбутніх полісменів припадає одна полісвуменка* (<https://www.volyn.com.ua>, 28.08.2017).

Про осучаснення медійних текстів та активізацію вживання фемінітивів свідчать використання в одному реченні кількох таких назв: *Професорка, лікарка-кардіологиня Катерина Амосова впевнена, що нинішні сплески нових випадків інфікування на COVID-19 – це перша хвиля епідемії, що накриває Україну...* (<https://day.kyiv.ua>, 11.09.2020); *Перекладачка, мовознавиця і лексикографиня Мар'яна Прокопович перекладає переважно з італійської та англійської* (<https://day.kyiv.ua>, 20.06.2019); *Поетеса, дитяча письменниця, дипломатка, дослідниця, ідейна натхненниця культурницьких проектів – це далеко не всі іпостасі Оксани Розумної* (<https://day.kyiv.ua>, 10.07.2020); *Хедлайнер V Міжнародного форуму Kyiv Smart City Forum 2020 – американська підприємиця, інвесторка, засновниця і генеральна директорка Zuckerberg Media Ренді Цукерберг розкриє тему інновацій в сучасних реаліях* (<https://day.kyiv.ua>, 07.10.2020); *Перша українська письменниця, етнографка, фольклористка та видавчиня народилася 29 червня 1849 року*

(<https://www.volyn.com.ua>, 25.06.2018). Хоч трапляються статті, у яких непослідовно послуговуються фемінітивними назвами, як-от: «Діалог з Богом розпочати нелегко...». Христина Стебельська, **автор та ведуча** програм на «UA: Перший», **коментаторка** прямих трансляцій Різдвяних богослужінь із кафедральних соборів України (заг.) (<https://day.kyiv.ua>, 13.01.2017). У поданій реченнєвій побудові поряд із двома жіночими номінаціями (ведуча й коментаторка) ужито іменник, оформлений відповідно до назв чоловічої статі.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, новітні номінації жінок за професією, посадою, іншими видами діяльності становлять частину лексико-семантичної системи української мови та водночас засвідчують її безупинний динамізм. Попри суперечливе ставлення до цих неодериватів, їх активно продукують у медійному просторі. Функціонування фемінітивів в українських засобах масової інформації сприяє осучасненню й лібералізації тексту, створенню гендерно-мовної рівноваги. Не менш важливо, що ці лексеми нині кодифіковані в новому виданні «Українського правопису» [12, с. 39–40]. Жіночі особові номінації – елементи з певними семантико-синтаксичними ознаками, зокрема суб'єктності, об'єктності й адресатності. Крім того, їм притаманна широка лексико-семантична палітра. Українські фемінітиви мають власний інвентар словотвірних афіксів, серед яких найпродуктивніший **-к-(а)**, а периферію мовного вжитку становить **-ес-(а)**. Попри кодифікацію й пояснення дериваційних особливостей досліджуваних номінацій у новому виданні «Українського правопису», нещодавно утворені мовні одиниці все ж потребують фахового аналізу й рекомендацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельська А. М. До проблеми словотвірної фемінізації в українській мові новітньої доби: традиція і сучасність. *Мовознавство*. 2013. № 6. С. 27–40.
2. Архангельська А. М. Фемінінні інновації в новітньому українському назовництві. *Мовознавство*. 2014. № 3. С. 34–50.
3. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування. Частина перша. Монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.
4. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наукова думка, 1988. 256 с.
5. Загнітко А. П. Корелятивність іменників-назв осіб чоловічого і жіночого роду. *Українське мовознавство*. 1987. № 14. С. 67–74.
6. Костусяк Н. М. Адресатна синтаксична одиниця на тлі міжрівневої взаємодії. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки*. *Мовознавство*. 2011. № 1. С. 63–67.
7. Костусяк Н. М. Морфологічні та семантичні відмінки сучасної української літературної мови. *Українська мова*. 2013. № 4 (48). С. 45–57.
8. Межов О. Г. Орудний відмінок як морфологічний варіант суб'єктної синтаксеми. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Філологія*. 2000. Вип. 2. С. 93–97.
9. Межов О. Г. Об'єктна мінімальна семантико-синтаксична одиниця у формі знахідного відмінка. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки*. *Мовознавство*. 2011. Вип. 1. С. 90–94.
10. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 238 с.

11. Пода О. Ю. Фемінітиви і маскулінітиви як гендерні маркери журнальних заголовків у контексті гендерної політики західноукраїнських часописів для жінок. *Держава та регіони. Гуманітарні науки: науково-виробничий журнал*. 2008. № 3. С. 120–126.
12. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
13. Федурко М. Ю. Словотвірна морфологія українських фемінативів у лінгвокультурологічному аспекті. *Відображення історії та культури народу в словотворенні: Доповіді XII Міжнародної наукової конференції Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славистів*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 433–442.
14. Błaszowska H. Weibliche Personenbezeichnungen im Deutschen und Polnischen aus der Sicht der feministischen Sprachkritik. Dysertacje Wydziału Neofilologii UAM w Poznaniu 5. Poznań : Wydział Neofilologii UAM w Poznaniu, 2016. 296 s.
15. Cameron D. Feminism and Linguistic Theory. London : Palgrave Macmillan, 1992. 257 p.
16. Karwatowska M., Szpyra-Kozłowska J. Lingwistyka płci. Ona i on w języku polskim, Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. 294 s.
17. Litosseliti L., Sunderland J. Gender Identity and Discourse Analysis. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2002. 337 p.
18. Redko Y. Femininitives in the Ukrainian Argot: Attempt of Complex Analysis. Bucharest : Editura Universitaria, 2016. 170 p.
19. Sosnowski W. P., & Satola-Staskowiak J. A contrastive analysis of femininitives in Bulgarian, Polish and Russian. *Cognitive Studies / Études cognitive*. 2019. № 19. URL : <https://ispan.waw.pl/journals/index.php/cs-ec/article/view/cs.1922> (дата звернення: 01.03.2021).
20. Weatherall A. Gender, Language and Discourse. London : 1st Edition, 2003. 192 p.

REFERENCES

1. Arkhanhelska A. M. Do problemy slovotvirnoi feminizatsii v ukrainskii movi novitnoi doby: tradytsiia i suchasnist. *Movoznavstvo*. 2013. № 6. S. 27–40.
2. Arkhanhelska, A. M. Femininni innovatsii v novitnomu ukrainskomu nazovnytstvi. *Movoznavstvo*. 2014. № 3. S. 34–50.
3. Brus M. P. Feminityvy v ukrainskii movi: heneza, evoliutsiia, funktsionuvannia. Chastyna persha. Monohrafiia. Ivano-Frankivsk : DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka», 2019. 440 s.
4. Vykhovanets I. R. Chastyny movy v semantyko-hramatychnomu aspekti. Kyiv : Naukova dumka, 1988. 256 s.
5. Zahnitko A. P. Koreliatyvnist imennykiv-nazv osib cholovichoho i zhinochoho rodu. *Ukrainske movoznavstvo*. 1987. № 14. S. 67–74.
6. Kostusiak N. M. Adresatna syntaksychna odyntsia na tli mizhrivnevoi vzaiemodii. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*. 2011. № 1. S. 63–67.
7. Kostusiak N. M. Morfolohichni ta semantychni vidminky suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. *Ukrainska mova*. 2013. № 4 (48). S. 45–57.
8. Mezhov O. H. Orudnyi vidminok yak morfolohichniyi variant subiektnoi syntaksemy. *Naukovyi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. M. Kotsiubynskoho. Seriia : Filolohiia*. 2000. Vyp. 2. S. 93–97.
9. Mezhov O. H. Obiektna minimalna semantyko-syntaksychna odyntsia u formi znakhidnoho vidminka. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*. 2011. Vyp. 1. S. 90–94.
10. Navalna M. I. Dynamika leksykonu ukrainskoi periodyky pochatku XXI st. Kyiv : Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2011. 238 s.

11. Poda O. Yu. Feminityvy i maskulinityvy yak henderni markery zhurnalnykh zaholovkiv u konteksti hendernoi polityky zakhidnoukrainskykh chasopysiv dlia zhinok. *Derzhava ta rehiony. Humanitarni nauky : naukovo-vyrobnychi zhurnal*. 2008. № 3. S. 120–126.
12. Ukrainskyi pravopys. Kyiv : Naukova dumka, 2019. 392 s.
13. Fedurko M. Yu. Slovtvirna morfonolohiia ukrainskykh feminatyviv u linhvokulturolohichnomu aspekti. *Vidobrazhennia istorii ta kultury narodu v slovtvorenni: Dopovid KhII Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii Komisii zi slovianskoho slovtvorennia pry Mizhnarodnomu komiteti slavistiv*. Kyiv : Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2010. S. 433–442.
14. Błaszowska H. Weibliche Personenbezeichnungen im Deutschen und Polnischen aus der Sicht der feministischen Sprachkritik. Dysertacje Wydziału Neofilologii UAM w Poznaniu 5. Poznań : Wydział Neofilologii UAM w Poznaniu, 2016. 296 s.
15. Cameron D. Feminism and Linguistic Theory. London : Palgrave Macmillan, 1992. 257 p.
16. Karwatowska M., Szpyra-Kozłowska J. Lingwistyka płci. Ona i on w języku polskim, Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. 294 s.
17. Litosseliti L., Sunderland J. Gender Identity and Discourse Analysis. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2002. 337 p.
18. Redko Y. Feminitives in the Ukrainian Argot: Attempt of Complex Analysis. Bucharest : Editura Universitaria, 2016. 170 p.
19. Sosnowski W. P., Satoła-Staskowiak J. A contrastive analysis of feminitives in Bulgarian, Polish and Russian. *Cognitive Studies / Études cognitive*. 2019. № 19. URL : <https://ispan.waw.pl/journals/index.php/cs-ec/article/view/cs.1922> (data zvernennya: 01.03.2021).
20. Weatherall A. Gender, Language and Discourse. London : 1st Edition, 2003. 192 p.

Костусяк Наталія Миколаївна, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки (Україна).

Костусяк Наталия Николаевна, доктор филологических наук, профессор кафедры украинского языка Волынского национального университета имени Леси Украинки (Украина).

Nataliia Kostusiak, Doctor of Philology, Professor, Ukrainian Language Department, Lesia Ukrainka Volyn National University (Ukraine).

Межов Олександр Григорович, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки (Україна).

Межов Александр Григорьевич, доктор филологических наук, профессор кафедры украинского языка Волынского национального университета имени Леси Украинки (Украина).

Oleksandr Mezhev, Doctor of Philology, Professor, Ukrainian Language Department, Lesia Ukrainka Volyn National University (Ukraine).

Навальна Марина Іванівна, доктор філологічних наук, професор кафедри документознавства та методики навчання Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (Україна).

Навальная Марина Ивановна, доктор филологических наук, профессор кафедры документоведения и методики обучения Переяслав-Хмельницкого государственного педагогического университета имени Григория Сковороды (Украина).

Maryna Navalna, Doctor of Philology, Professor, Department of Documentation and Teaching Methods, Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University (Ukraine).

Стаття надійшла: 02.04.2021

Статтю прийнято до друку: 09.04.2021